

PROGRAMA “AQUÍ STEAM”: LA UPC IMPULSA LES VOCACIONS STEAM ENTRE LES NOIES

Núria Garrido Soriano.
Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)
Barcelona
vra.garrido@upc.edu

INTRODUCCIÓ

La manca d'enginyeres i enginyers és un repte per a la societat en el futur. Segons els experts, d'aquí al 2025 s'hauran de cobrir 7 milions de llocs de treball a Europa en les àrees STEAM (per les seves sigles en anglès de ciències, tecnologia, enginyeria, arts –que inclou arquitectura, urbanisme i edificació– i matemàtiques). Actualment hi ha una manca de dones en aquests sectors i molt especialment en el de les TIC, per la qual cosa cal oferir al col·lectiu femení les oportunitats d'ascensor social relacionades amb un futur professional en aquests àmbits. A més, aquesta mancança també suposa una pèrdua de talent i de diversitat per al conjunt de la societat (les dones són més del 50% de la població).

Els estudis de grau universitari amb menys estudiants matriculades de nou ingress a la Universitat Politècnica de Catalunya BarcelonaTech (UPC) són els d'enginyeria informàtica (14 %); enginyeries de la telecomunicació (19 %); enginyeries naval, marina i nàutica (16 %); enginyeries industrials (20 %) i enginyeria aeroespacial (24 %). En canvi, en les titulacions de ciències i tecnologies de la salut el 72 % de l'estudiantat matriculat són dones; en enginyeria de biosistemes, són el 44 %, i en les titulacions d'arquitectura, urbanisme i edificació, són el 46 % del total de l'estudiantat matriculat. Un índex que també es donen en l'àmbit internacional.

Revertir aquesta situació implica, segons els experts, orientar i incidir en les nenes quan encara no han pres de la decisió d'estudiar una carrera universitària: es considera que entre els 9 i els 14 anys és el període idoni per donar a conèixer a les noies altres models professionals i referents que, fins ara, quedaven lluny de la seva àrea d'interès.

OBJECTIUS

L'objectiu de la UPC és assolir quan abans millor que la xifra de dones en els estudis tècnics sigui del 50 %; les previsions de la Universitat són que, en 5 anys, el 30 % d'estudiants en aquestes carreres siguin dones.

DESENVOLUPAMENT

Per actuar en aquest sentit, i reforçant les accions que la UPC ja porta a terme per a les noies que cursen la secundària, aquest curs acadèmic 2018-2019 es posa en

marxa la iniciativa “Aquí STEAM”. El programa consta d’accions dirigides a informar, crear models i, especialment, a unificar les iniciatives de les persones i les institucions que estan treballant en aquesta mateixa direcció, arreu de Catalunya. Crear sinèrgies i noves iniciatives, ordenar, unir i aprofitar millor els recursos, visibilitzar les accions (jornades, estudis, resultats de recerca, tesis doctorals...) i fer xarxa són els eixos clau d’una plataforma *online* que està desenvolupant la UPC i que posarà a l’abast tot el coneixement relatiu a aquesta temàtica. Aquesta plataforma servirà, doncs, per crear comunitat i generar contactes entre tots aquells actors que treballen per promoure vocacions tecnològiques entre les noies, amb la idea de ser més eficients i tenir un major impacte en les accions que es realitzen.

RESULTATS

En el marc del projecte Aquí STEAM, es preveu crear el segell “Escoles Aquí STEAM”, un distintiu escolar que reconegui els centres educatius que impulsen a través d’accions específiques la igualtat de gènere i que fomenten les vocacions científiques i tecnològiques entre les dones. Així mateix, es treballa en la creació d’una agenda escolar “Aquí STEAM”, on es facin visibles els referents femenins d’una manera atractiva i propera, alhora que expliqui el valor i el retorn social dels àmbits STEAM per a la societat.

Recentment, s’ha iniciat al Palau Macaya de Barcelona el cicle “Dona i tecnologia: un tàndem de futur”, organitzat sota la direcció científica de la UPC, que inclou diverses conferències, taules rodones i seminaris amb l’objectiu de reflexionar, al llarg de l’any, sobre el paper de la dona en el món tecnològic i com es pot plantejar un futur més enriquidor al respecte. És un cicle que reuneix expertes i acadèmiques, d’àmbit nacional i internacional, i de camps tan diversos com la tecnologia i la robòtica, l’economia o l’educació, per debatre quines estratègies i polítiques cal seguir a fi d’incrementar la presència de dones en les carreres professionals tecnològiques. Les diferents sessions i seminaris del cicle es dividiran en tres blocs temàtics que són l’educació, el món laboral i la societat.

D’altra banda, la UPC també està treballant en la introducció de la perspectiva de gènere en la docència de la Universitat, la qual cosa s’està assajant en diferents titulacions. La idea és crear una guia útil de recomanacions per al professorat i avançar en aspectes com la pedagogia i els referents que es fan servir a l’aula, o la gestió de l’aula. Aquesta iniciativa es desenvolupa en el marc del projecte europeu “Gender Equality in Engineering through Communication and Commitment” (GEECCO), que compta amb finançament europeu del programa Horizon 2020, i que se centra a reduir la desigualtat de gènere en les institucions europees d’investigació. Aquest projecte, en el qual participa un consorci format per entitats de sis països europeus, entre universitats (la UPC és l’única de l’Estat) dos entitats públiques i tres consultores, servirà per aplicar polítiques d’igualtat de gènere en els

processos de presa de decisions, la promoció de la carrera investigadora i les activitats de docència i investigació a les universitats de les àrees STEAM.

Sota el mateix paraigua de la iniciativa “Aquí STEAM” s’afegeixen, a més, les altres estratègies i actuacions que promou la UPC en matèria d’igualtat, encaminades a aprofitar el talent de les dones, configurar una comunitat amb més presència de dones, donar resposta al marc legal vigent i transformar la realitat d’on partim per corregir els biaixos de gènere.

Entre d’altres, també s’inclou el programa “+NoiesTIC” engegat fa uns anys i que té per objectiu fomentar la presència de les dones en l’àmbit de les tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC). Dins d’aquest programa, la UPC intervé aquest any en les iniciatives “Inspira STEAM, Catalunya” i “Una enginyera a cada escola”, ambdues orientades a fomentar els referents femenins de l’àmbit tecnològic a l’escoles, trencant estereotips i fent visibles les dones tecnòlogues. Tot i que nens i nenes tenen les mateixes habilitats i capacitats en l’ús i aprenentatge de les tecnologies, les noies infravaloren les seves competències al respecte degut als estereotips de gènere, que esbiaixa les seves expectatives professionals. Fomentar els referents femenins de l’àmbit tecnològic, trencar els estereotips i visibilitzar les dones en aquests camps és l’objectiu d’aquestes dues campanyes a les escoles.